

Legnagyobb szomszédunk – Ukrajna*

A Budapesti Vállalkozásfejlesztési Alapítvány (BVA) az ország legjelentősebb vállalkozásfejlesztési intézményrendszerének, a Magyar Vállalkozásfejlesztési Alapítvány hálózatának tagja. Kiemelt és országos hatáskörű feladata egyebek mellett a FÁK országokkal kialakítandó kapcsolatok szervezése.

A BVA célja ennek megfelelően a hazai kis- és középvállalkozói réteg Ukrajnával folytatott külgazdasági tevékenységének támogatása-együttműködési lehetőségek feltárása, a kétoldalú szakmai-gazdasági kapcsolatok bővítése és fejlesztése, a termelési kooperációk és vegyes vállalatok létrehozásának, illetve a szellemi termékek, találmányok kölcsönös cseréjének elősegítése.

A fenti feladatok megvalósításának érdekében a BVA együttműködési szerződést írt alá ukrán társszervezetekkel; az Ukrán Kis-, Közepes és Privatizált Vállalatok Szövetségével és az Ukrán Vállalkozásfejlesztési Alapítvánnyal. Társ-szervezőként is több alkalommal részt vett a partnerei által Kijevben rendezett üzletember találkozók, illetve megszervezte ez év januárjában az „Ukrán Gazdasági Napok Budapesten” című nemzetközi konferenciát és ukrán-magyar üzleti találkozót.

A BVA-ban a munka során komoly tapasztalat és adatállomány gyűlt össze, melynek rendszerezése és közreadása – egy átfogó információs tájékoztató füzet formájában – nagyon hasznos lehet az érdeklődő számára. Annál is inkább, mivel jelenleg Magyarországon nincs olyan elemző munka, amely tájékoztatást és értékelést adna Ukrajna jelenéről, amelyből megérthetnénk azt a folyamatot, amely a jelenlegi helyzet kialakulásához vezetett, s amelyből következtetéseket vonhatnánk le üzleti lehetőségeink ala-

kulásáról. A részletes piacorientációs tanácsadói program az MVA országos hálózatának lesz a feladata, ahol az érdeklődő vállalkozók közvetlenül kaphatnak szakmai segítséget.

Reméljük, hogy segítünk és támpontokat adhatunk Önöknek. Várjuk az érdeklődő vállalkozókat a vállalkozásfejlesztési központokban.

dr. Nagy Miklós ügyvezető igazgató

Gazdaságföldrajz

Gazdasági szempontból Ukrajna Oroszország után a második legjelentősebb köztársasága volt a Szovjetunióknak. Kiemelkedő szerepet játszott a kőszén-, vas- és mangánércbányászatban, a vas-kohászatban, a gép-, vegy- és cukoriparban.

Az energiahordozók területén jelentős készlet áll rendelkezésre kőszénből és földgázból. A feketekőszén-termelésnél részben kokszolható kőszén, részben igen magas kalóriájú antracitot bányásznak. Jelentős a barnakőszén-tartalék is.

Kiemelést érdemel Ukrajna vasércbányászata, de komoly higany-, cink-, bauxitlelőhelyekkel és kén-, káli- és kősókészlettel is rendelkezik.

Az ipari termelés jelentős részét a gépipar adta. A gépipari ágazatok közül a legfejlettebb a nehézszerkezetű gépipar, a szerszám- és közlekedési gépgyártás volt, fontos helyen állt továbbá a dízel-mozdony-, autó- és hajógyártás is.

Ukrajna a valamikori Szovjetunió egyik legfontosabb mezőgazdasági gépeket gyártó területe volt. A harkovi traktorgyár jelenleg is meghatározó szerepet játszik a térségben.

Fejlett a vegyipar, ezen belül a legfontosabb a kén-, sósav-, nitrogénműtrágya-, szóda- és a festékgépgyártás.

Élelmiszeriparának alapját a viszonylag fejlett mezőgazdaság adja. Az élelmiszeripari ágak közül húzó

* A cikk a BVA 1997 februárjában befejezett tanulmánya alapján készült. A tanulmány teljes terjedelmében megvásárolható a Budapesti Vállalkozásfejlesztési Központban. 1072 Budapest, Rákóczi út 18. Tel.: 269-6869, fax: 268-1800.

ágazatnak számít a cukor-, a malom-, a konzervipar, a hús- és tejfeldolgozás, a Krím déli partvidéke jelentős boripari körzet.

Ukrajna fontos mezőgazdasági területekkel rendelkezik, a volt Szovjetunió idején az ország éléstárának nevezték. A Dnyeper és a Volga közötti fekete-

Ukrajna a valamikori Szovjetunió egyik legfontosabb, mezőgazdasági gépeket gyártó területe volt.

föld-övezet a régió legtermékenyebb tája. Annak ellenére, hogy Ukrajna a Föld egyik legnagyobb gabona-termelője, az ingadozó termésátlagok miatt, különösen az aszályos esztendőkből nagy behozattal kell pótolni a hiányt. A szántóterület az összterület 56%-át teszi ki, amelynek fele gabonavetés, több mint egyharmada kukorica. Erre és az egyéb takarmánynövények termelésére épül az ország sertés-, marha- és baromfitenyésztése.

Az ország déli és délnyugati területein meghatározó a gyümölcsstermelés (alma, körte, szilva, meggy, cseresznye és barack), a Krímben és Kárpát-Ukrajnában a szőlőtermesztés, a déli és az ipari vidékeken a zöldségtermesztés. Híresek az ukrán dinnyefélék. Fejlett mind a folyami, mind a tengeri halászat.

A vasutak sűrűsége tekintetében Ukrajna az első helyen áll Kelet-Európában.

A Dnyeper, a Gyeszna, a Pripjaty, a Dnyeszter, a Duna, a Dél-Bug és Ingulec folyókon fejlett a folyami közlekedés.

Makrogazdaság

Földrajzi elhelyezkedésénél fogva, mint összekötő kapcsoló Oroszország és Közép-Európa között, a volt Szovjetunió legvirágzóbb köztársaságának tartották.

A fentiek ellenére 1991-től, a függetlenség elnyerésének pillanatától az utódköztársaságok között a legnagyobb gazdasági krízist Ukrajna élte át, ami illusztrálható többek között azzal, hogy a GDP több mint a felére csökkent, az infláció pedig hihetetlen mértékűt öltött. Ennek egyik alapvető oka azzal magyarázható, hogy a FÁK-on belüli gazdasági és kereskedelmi kapcsolatok egyharmadára csökkentek. Az olaj és a gáz ára, amelyet korábban kedvező feltételek között importáltak, annyira megemelkedett, hogy az összimport értékének egyharmadát tette ki. Ez komoly kereskedelmi deficitet és fizetési bizonytalanságot okozott.

Azok a nagy állami vállalatok, amelyek leginkább érezték az Oroszországgal való kereskedelem csökkenéséből fakadó bevételkiesést, csak állami költségvetésből tudták magukat fenntartani. Csupán ezen vállalatok támogatása következtében 1993-ban az állami költségvetés elérte a GDP 30%-os csökkenését. Ennek következtében az infláció hatalmas méretűvé duzzadt, ami a „karbovancev” nemzeti valuta tömeges kibocsátását eredményezte.

Ukrajna instabil gazdasági helyzete továbbá akadályozta a rendkívüli módon igényelt külföldi befektetéseket is, és ezek hiánya tovább rontotta az amúgy is nehéz helyzetben lévő ország gazdaságát.

1994 októberében az ukrán kormány gazdasági stabilizációs reformprogramot hirdetett meg. Ennek alapvető célja a gazdasági fejlődést gátló tényezők lebontása, a piactárgyalkodás bevezetése, költségvetési egyensúly megteremtése, az árak stabilitásának elérése volt.

A nagy inflációs nyomás csökkentése megkövetelte továbbá a még szigorúbb monetáris és adópolitikát.

Az ukrán gazdasági reformok bizonyos sikereket eredményeztek elsősorban a liberalizálás és a pénzügypolitika területén. 1996 júniusában új alkotmányozási törvényt vezettek be, és szeptemberben kibocsátották az új nemzeti valutát, a grivnyát. Jelenleg az új fizetési eszköz viszonylag stabilan tartja magát.

Az 1996-ban meghirdetett program (a nemzetközi pénzügyi szervezetekkel egyeztetett memorandum alapján) a gazdasági-társadalmi válsághelyzetből való kilábalás feltételeként és fő eszközeként a radikális piaci átalakítást jelölte meg.

Ennek értelmében a gazdaságpolitika középpontjába

- a pénzügyi stabilizáció megteremtése,
- az antiinflációs politika alkalmazása,
- a költségvetés hiányának számottevő csökkentése,
- a valutaműveletek folyamatos liberalizálása,
- a világpiaci árakhoz és árrányokhoz való közeledés,
- a költségvetési támogatások leépítése, valamint
- a privatizáció gyorsítása,
- a piaci mechanizmusok működéséhez szükséges infrastruktúra kialakítása került.

Annak ellenére, hogy a parlament erős nyomást gyakorol a kormány privatizációs törekvéseivel szemben, a privatizációs folyamat megállíthatatlannak tűnik. Gyakorlatilag befejeződött a kis- és középvállalatok – üzletek, éttermek, szerelőműhelyek, szolgáltatási szféra – privatizálása.

A pénzügyi stabilizációban elért eredmények hatására 1995-ben élenkült a külföldi befektetők érdeklődése: 70%-kal nagyobb értékű külföldi beruházás valósult meg, mint az előző években. A tendencia 1996-ban is folytatódik: az első félévben további 192 millió dollárt fektettek be, s így a teljes összeg közel 2 milliárd dollár. A gazdaság teljesítménye a korábbinál kisebb mértékben, de változatlanul hanyat-

lott: 1995-ben a bruttó hazai termék 11,8, az ipari termelés 11,5%-kal esett vissza. Az átlagosnál nagyobb a magasabb feldolgozottságú termékeket kibocsátó gépipar, és a könnyűipar termelésének zsugorodása, s ennek következtében tovább nőtt a végső kibocsátásban az energiatermelés, a kohászat és vegyipar részesedése, azaz súlyosbodtak a szerkezeti gondok. Több ágazatban kritikus szintre esett a termelőeszközök fizikai és morális elhasználódása, a beruházási tevékenység gyakorlatilag szünetel, nem állnak rendelkezésre anyagi eszközök még az elengedhetetlen karbantartási-felújítási munkálatokra sem. A termelési kapcsolatok fenntartását az átfogó fizetési válság is nehezíti: a vállalati körbetartozások mértéke közel azonos nagyságú a nemzeti jövedelemmel.

Az állami szektor gyenge teljesítménye miatt a bruttó mezőgazdasági termelés is csökkent: alacsony az állattenyésztés termelékenysége, nem sikerül a kedvező éghajlati és talajadottságok kihasználása a növénytermesztésben, a mezőgazdasági üzemek majdnem egynegyede veszteséges.

Ukrajna kedvező geopolitikai helyzete, természeti kincsei és óriási latens belső piaca ellenére a külföldi (nyugati) tőke beáramlása rendkívül kismértékű (eddig összesen 2 milliárd USD, 1996-ban pedig csupán 200 millió USD). A szakértők szerint a főbb ipari ágazatok fejlesztésére (kohászat, közlekedés, kőolaj- és gázvezetékek, energetika, petrokémia stb.) legalább 20 milliárd USD, az ország gazdaságának fellendítésére pedig több mint 40 milliárd USD befektetésre lenne szükség.

Ugyanakkor figyelemre méltó, hogy Ukrajnát az EU átmeneti gazdaságú országnak minősítette, ami a kiviteli és hitelfelvételi feltételek szempontjából kedvező.

További perspektívát jelenthet az EZRA amerikai multinacionális cég, amely több mint 10 milliárd USD-t kíván az ukrán energiaszektorba fektetni.

Pénzügyi politika

A költségvetési hiány 1996. első felében a GDP 3,9%-át tette ki. Majdnem minden harmadik vállalat veszteségesen működött ebben az időszakban. A kifizetetlen bértömeg csupán az állami szférában 1,4 milliárd USD volt. A költségvetési bevételek 20%-kal az időarányos érték alatt voltak.

A banki szféra is válságos helyzetbe került. A rendkívüli intézkedések jegyében politikai nyomást gyakoroltak a kereskedelmi bankokra, hogy a szénbányászatnak nyújtsanak 55 millió USD nyomott

kamatú hitelt a bérelmaradások kifizetésére. A 228 ukrán bankból 30 csődhelyzetben van (az Inkabank csődbemenetelével például az egyik külföldi követés elveszítette bankbetétjét). Az Ukrán Nemzeti Bank a költségvetésbe eszközölt rendkívüli befizetések miatt jelentős mérlegghiánnyal küzd, nem tudja teljesíteni kamatfizetési kötelezettségeit. A bérelmaradások felszámolása érdekében az ország ismételt külföldi pénzügyi segítséget kért.

Ebben a pénzügyi helyzetben határozta el az ukrán vezetés a régóta halogatott pénzreform végrehajtását, az új pénz, a grivnya szeptember 2-i bevezetését (a bevezetéskor 1,75 grivnya ért 1 USD-t). A grivnya stabilizációs alapja most sem áll rendelkezésre, de abban reménykednek, hogy az IMF és néhány nyugati ország biztosítani fogja a minimálisan szükséges 1,5 milliárd dollárt. Az időpontot a parlamenti ülésszakot közvetlenül megelőzően határozták meg, hogy a parlament a fedezet hiánya miatt ne akadályozhassa meg az új pénz bevezetését. Eddig a pénzreform beváltotta a hozzáfűzött reményeket.

A számlapénzeket, az értékpapírokat és a készpénzt 1 grivnya – 100 ezer karbovanyec arányban jóváírták, illetve átváltották. Ezzel lehetőséget teremtettek a „fekete” pénzek átmentésére és megakadályozták a dollárra váltási láz kitörését. Az energia- és más kommunális szolgáltatások díjainak drasztikus emelésével az új pénz inflációja várhatóan hatalmas lökést kap, a fizetéképtelenné váló üzemeket kikapcsolják az energiaellátásból, nő a munkanélküliség. Az eddig ki nem fizetett béreket és nyugdíjakat továbbra sem fizetik, csupán az új pénznemben tartják nyilván.

Az új pénz bevezetéséhez szükséges viszonylagos pénzügyi stabilizációhoz sajátos módon hozzájárult az a 2 milliárd dollárnyi összeg, amelyet az orosz elnökválasztást megelőző időszakban – főleg

illegálisan – „menekítették át” Oroszországból ukrán pénzintézetekbe. Az orosz pénzügyi tranzakciókat jól tudja segíteni az Ukrajnában lévő tíz orosz bankfiók és a nagyszámú ukrán bankban szerzett orosz tulajdonrész. (Jelcin győzelmét követően azonban e pénzek kezdtek visszaáramlani Oroszországba.)

Külgazdasági kapcsolatok

A függetlenség elnyerését követően a politikai és gazdasági vezetés, a szakmai közvélemény túlnyomó többsége egyaránt annak az illúzióknak a rabja volt, hogy a központosított tervgazdaságban kialakított munkamegosztás Ukrajna számára

Több ágazatban kritikus szintre esett a termelőeszközök fizikai és morális elhasználódása, a beruházási tevékenység gyakorlatilag szünetel.

Az EU átmeneti gazdaságú országnak minősítette, ami a kiviteli és hitelfelvételi feltételek szempontjából kedvező.

előnyös elemeinek (olcsó energia, stabil értékesítési lehetőségek) megőrzésével a kivitel egyre növekvő hányadát fogja a világpiacon értékesíteni. A parlament által 1992-ben elfogadott dokumentum az önálló gazdaságpolitika alapjai között említi az utódköz-

Az eddig ki nem fizetett béreket és nyugdíjakat továbbra sem fizetik, csupán az új pénznemben tartják nyilván.

társaságokból származó import korlátozását, új exportpiacok felkutatását, a szállítási díjak világpiaci szintre emelését, a tranzithelyzetből adódó előnyök maximális kihasználását, vonzó körülmények megteremtését a külföldi tőkebefektetőknek.

Az 1994 októberében meghirdetett reformprogram végrehajtása jegyében a kormány erőteljesen leszűkítette a kvóta- és engedélyköteles termékek körét: a dömpingvadás, a piacavarás miatt indított eljárások megelőzésére a kiviteli folyamatokat a havonta megállapított indikatív árakkal és egyes ügyletek regisztrálási kötelezettségével szabályozza. A behozatal visszafogására több vámmódosításra került sor, amely a törekvéssel összhangban emelte a nem stratégiai jelentőségű, a hazai piacon is előállítható élelmiszerek és fogyasztási cikkek, csökkentette a termeléshez szükséges nyers- és alapanyagok, egyes gépek és berendezések vámtételét.

Ukrajna keleti és nyugati viszonylatban kiegyensúlyozott kapcsolatokra törekszik, be kíván kapcsolódni az európai integrációba, a kelet-közép-európai régió országaival való együttműködés bővítését szorgalmazza, prioritásnak tekinti – az USA, Kanada és Japán mellett – a szomszédos országokkal való kapcsolatokat.

Ukrajnában döntő jelentőséget tulajdonítanak az Oroszországhoz fűződő kapcsolatoknak.

A 2000-ig terjedő időszakra kidolgozott külgazdasági koncepció célul tűzi ki, hogy a különféle exportösztönző intézkedések hatására a kivitel volumene elérje a bruttó nemzeti termék 45–50%-át, és kiegyensúlyozott külkereskedelmi egyenleg mellett teremtse meg a gazdaság működéséhez és szerkezeti átalakításához szükséges termékek (energiahordozók, korszerű technológia) behozatalának feltételeit. A koncepció előírja az export-import áruszerkezet átalakítását: a nyers- és alapanyagok, alacsony feldolgozottságú fokú termékek exportrészesedésének visszaszorítását, az energiahordozó-import okozta gazdasági függőség enyhítését, az exportpiacok és behozatali források diverzifikálását.

A piaci elvekre épülő kétoldalú gazdasági kapcsolataink szervezeti kereteit az 1991 májusában megkö-

tött kereskedelmi-gazdasági egyezmény teremtette meg, amely a világkereskedelemben kialakult általános gyakorlat és normák alkalmazását irányozza elő. Az egyezmény alapján 1993-ban létrehozott, az ukrán külgazdasági, valamint a magyar ipari és kereskedelmi miniszter vezetésével működő kereskedelmi-gazdasági és műszaki-tudományos együttműködési kormánybizottság kijelölte a piaci alapon szerveződő üzleti kapcsolatok szerződéses-jogi bázisának megteremtéséhez elengedhetetlen megállapodások körét, felmérte és meghatározta az együttműködés fejlesztésének fő irányait, amelyek egyes konkrét elemeinek kidolgozására munkacsoportokat hozott létre.

Az elmúlt időszakban a kijelölt egyezmények többségét aláírták, mint

- a kettős adózás elkerüléséről,
- a beruházások kölcsönös védelméről,
- a légi és vasúti közlekedésről,
- a növény-egészségügyi és növényvédelmi együttműködésről,
- az államhatár rendjéről,
- a két ország vámszervei közötti együttműködésről.

Befejezéséhez közeledik:

- az energetikai és az állat-egészségügyi együttműködésről,
- a tranzit szabadságáról,
- a határokon átvívelő (regionális) együttműködésről

rendelkező megállapodások egyeztetése.

Fontos eredmény, hogy a bizottság kezdeményezésére elért megállapodás alapján elkezdődött a kritikus állapotban lévő záhonyi határátkelőhely rekonstrukciója.

A kormányközi bizottság ez év júniusi ülésén legfontosabb feladatként a kétoldalú kereskedelmi kapcsolatok liberalizálását, a szabad kereskedelmi egyezmény kidolgozásához vezető tárgyalások következő szakaszának megkezdését jelölte meg.

Változatlanul idősebb:

- a tartós termelési kooperáció elmélyítése,
- a bankok együttműködésének javítása,
- az egymás lehetőségeinek jobb megismerését elősegíteni hivatott kiállítások, bemutatók és üzletember-találkozók szervezése mindkét országban.

A külkereskedelmi forgalmat a visszaesést követően folyamatos növekedés jellemzi: értéke 1993-ban 300 millió, 1994-ben 384 millió dollárt tett ki, 1995-ben pedig a kivitel a 72, a behozatal 58%-os növekedésével 664 millió dollárt ért el.

Kivitelünkben a mezőgazdasági, élelmiszer-ipari termékek teszik ki a legnagyobb hányadot (40–55%), jelentős továbbá a használt gépkocsik kivitele. A korábban hagyományos exportcikkeink közül a visszaesést követően jelentősen megnőtt a gyógyszerek, gyógyászati berendezések, változatlanul stagnál a növényvédő szerek, vetőmagvak, autóbuszok és alkat-

részeik kivitele: a korlátozott fizetőképesség mellett ennek vállalataink passzivitása, a banki támogatás hiánya, a jóval kedvezőbb feltételekkel szállító külföldi konkurencia az oka.

Importunkban a hagyományoknak megfelelően meghatározó tételt képviselnek a szerves vegyi anyagok, műtrágyák, vaskohászati nyersanyagok és termékek, fa és faipari cikkek.

A kereskedelemben részt vevő vállalatok száma továbbra is gyarapodik, változatlanul tetemes az egy-szeri üzletkötések hányada. Sok hagyományos magyar termék közvetítő cégek közreműködésével jelenik meg az ukrán piacon: ez a tapasztalatok szerint sok esetben rontja versenyképességüket.

Figyelmet érdemel, hogy a magyar vállalatok 1996. első félévének végéig 23,2 millió dollár értékű befektetést valósítottak meg, s ezzel a 11. helyen állnak az országok sorában.

A jövőt illetően számot kell vetnünk azzal, hogy az eddig elfogadott és várható további vámtarifa-emelések, a különféle nem tarifális korlátozások exportunk nagyobb hányadát (élelmiszerek, üdítőitalok, szeszipari termékek, személygépkocsik) érintik, és ez valószínűtlenné teszi kivitelünk dinamikus növelését, az elért szint megőrzése is komoly erőfeszítéseket igényel.

Ukrajnai kis- és középvállalkozások

A kis- és középvállalkozások létrejötte a nyolcvanas évek második felében kezdődött meg, amikor is szövetkezeti formában jelenhettek meg ezek az ún. „magánvállalkozások”. 1991–1993 között a KKV-k száma jelentősen megnövekedett és a robbanást 1993 végére érte el. Napjainkra ez a folyamat lelassult.

Ukrán adatok szerint 1996 közepén közel 90 000 kisvállalatot regisztráltak, amelyekben megközelítőleg egymillió fő – az összmunkavállaló 4,2%-a – dolgozott. A pozitív változások ellenére a KKV-k termelési értéke jelentéktelennek minősíthető. A kisvállalkozások alapvetően a kereskedelem és a szolgáltatás területén fejlődnek. A mezőgazdaságban 1996-ban kb. 35 000 farmer és magáncég működött, melyek kezében 8000 hektár szántóterület és legelő volt.

A KKV-k fejlődése Ukrajnában – összehasonlítva az átmeneti gazdasági helyzetben lévő szomszédos országokéval – viszonylag lassú. Lengyelországban, ahol kétmillió, Csehországban és Magyarországon, ahol kb. egymillió a hivatalosan regisztrált vállalkozások száma, Ukrajnában a fent említett

számadat alapján a töredékét sem éri el. Ennek ellenére ez a statisztikai adat hamisnak tekinthető, hiszen a magánvállalkozások száma a feketegazdaságban rendkívül jelentős, az egész gazdasági élet 40%-át teszi ki.

Az elemzők döntő többsége a KKV-k fejlődésének legfőbb akadályait az alábbiakban látja:

- a makrogazdaság instabilitása,
- megfelelő és megbízható partner hiánya,
- hitel felvételének minimalizálása,
- saját tőke hiánya,
- a magas és gyakran változó adók terhe,
- a törvények és rendeletek működésképtelensége,
- az adminisztrációs szerveknél megjelenő korrupció,
- a gazdaságot átfogó szervezett bűnözés megjelenése,
- a termelésre alkalmas helyiségek alacsony száma,
- a vállalkozói know-how és a kereskedelmi szakemberek hiánya.

A KKV-k támogatásának politikája viszonylagos prioritással rendelkezik Ukrajnában. E terület fő mentora a Gazdasági Minisztérium, amely megfelelő politika kidolgozásán fáradozik.

Ezek az erőfeszítések többoldalúak és az alábbiakat tartalmazzák:

- a cégregisztrációs rendszer szimplifikálása,
- a KKV-k fejlesztésére létrehozott állami alap megnövelése,
- kedvező adózási rendszer bevezetése,
- egységes és végleges társasági törvény kidolgozása, amely magában foglalná a parlament által eddig még nem ratifikált vállalkozói törvényt is,
- lízingtörvény megalkotása.

1996 májusában Drezdában a KKV-k helyzetét értékelő nemzetközi szakértői tanácskozáson az ukrán munkacsoport által készített anyagban az alábbi főbb pozitív elemek szerepeltek:

⇒ Különböző támogatási formák (pl. business inkubátorok, business központok, technoparkok és technoövezetek).

Az Ukrán Vállalkozásfejlesztési Alapítvány és az Állami Innovációs Alap pénzügyi támogatásban részesíti azon vállalatokat és vállalkozókat, amelyek projektjei a termelés fokozására, az export-import növekedésére irányulnak, és valamilyen oknál fogva az általános finanszírozási forrásokból megfelelő tőkéhez nem tudtak jutni.

⇒ Megszülettek a KKV-k fejlesztésével összefüggő fontosabb törvények, mint a tulajdonhoz, vállalkozáshoz, cégalapításhoz és banki tevékenységhez való jog.

⇒ 1995-ben a cégregisztrálás hatékonyabb rendszerének beveze-

”
A statisztikai adat hamisnak tekinthető, hiszen a magánvállalkozások száma a feketegazdaságban rendkívül jelentős, az egész gazdasági élet 40 százalékát teszi ki.

◆
Mivel az ukrán finanszírozási rendszer rendkívül fejletlen, ma az ukrán vállalkozó hitelhez szinte alig tud hozzájutni.
”

tése érdekében a Gazdasági Minisztérium mellett működő ún. „Vámházat” hoztak létre.

⇒ 1997-ben várhatóan a vállalkozások fejlődését erősen stimulálni fogja az 1996-ban elfogadott „Gazdasági és szociális fejlődés nemzeti programja”.

A KKV-k fejlődésére irányuló állami támogatásban az alábbi prioritások jelennek meg:

- a kisvállalatokat támogató állami ügynökségek hálózatának kiépítése;

- a KKV-k fejlődéséhez elengedhetetlenül szükséges törvényi alap kidolgozása, úgy mint: kisvállalatok támogatásáról, lízingről, cégbiztosításról és a külföldi tőkebefektetésekről szóló törvények;

- a KKV-k fejlődésének stimulálására irányuló pénzügypolitika javítása, ezen belül az adópolitika modernizálása a stabil adórendszer létrehozása érdekében, amely magában foglalná a kis- és középvállalkozások adókedvezményeit és hitelfelvételi lehetőségeik szélesítését.

- a KKV-k állami támogatásával összefüggő széles infrastruktúra kialakítása.

Mivel az ukrán finanszírozási rendszer rendkívül fejletlen, a KKV-k eredményes működésének egyik leghátráltatóbb tényezője az, hogy ma az ukrán vállalkozó hitelhez szinte alig tud hozzájutni. Igaz ez annak ellenére is, hogy az utóbbi egy évben néhány kedvező jelenség volt tapasztalható az ukrán gazdasági életben belül, mint például a makrogazdaság vala-

melyes stabilizálódása, a pénzügyi tartalékok – bár nem jelentős mértékben történő – növekedése, az új nemzeti valuta bevezetése.

A KKV-k támogatására létrehozott alapítványok összértéke elérte a 300 millió USD-t, amely az elkövetkezendő években várhatóan 600-800 millió USD-re fog növekedni, köszönhetően a Világbank és a német kormány bekapcsolódásának. Továbbá jelentős az EBRD részvétele a finanszírozásban, amely eddig elérte a 100 millió ECU-t. Ezt az összeget mintegy 10 bank bírálja el a beadott hitelkérelmek alapján. Technikai segítséget az EBRD hitelpolitikájának megvalósításához a TACIS és a Brit Know-How Alapítvány ad. Ebből a keretből felvehető hitel összege 0,2–1,5 millió USD.

Eddig az alábbi gazdasági szférák részesültek hitelen:

- bútorgyártás;
- autógyártás;
- fotóipar;
- bevásárlóközpontok építése;
- elektrotechnika;
- alkoholmentes italok előállítása és forgalmazása;
- koleszterinmentes étolaj gyártása;
- sörgyártás;
- élelmiszer-feldolgozás.

A hitel futamideje 3–5 év. A kamat jelentős mértékben a mindenkori banki alapkamat alatt van.

Az ukrainai magyar export fontosabb termékei 1996. első félévében

1. tábla

Megnevezés	Érték (ezer USD)	
	1996	1995
Élelmiszeripari termékek	40051	37062
ebből: szesz- és italgyártás termékei	24229	23428
Közúti gépjárművek és részegységek	9510	16674
ebből: használt személygépkocsi	7639	11992
Gyógyszer, gyógyszeralapanyag	8056	2986
Gépek és berendezések	5096	7902
Vegyipari alapanyagok és termékek	4771	5690
ebből: műanyag tasak, zacskó, zsák	4344	1513
Mezőgazdasági és erdészeti termékek	4443	12958
Fémfeldolgozási termékek	3609	2058
Kőolajtermékek	2087	2657
Bútorok	1342	1258
Papíripari alapanyagok és termékek	924	828
Villamos izzólámpa	605	
Kohászati termékek		4304
Gumi és műanyag áruk	466	3946
Textiliák		3633
Dohánytermékek		3461
Növényvédő szerek	425	

Forrás: Ipari és Kereskedelmi Minisztérium

2. tábla

**Az ukrajnai magyar import
fontosabb termékei 1996. első félévében**

Megnevezés	Érték (ezer USD)	
	1996	1995
Földgáz	31000	6236
Vegyipari termékek	20 555	50 419
ebből: etilén	11619	28540
vinil-klorid	4881	12395
műtrágya	6850	3879
ecetsav	2129	1919
Villamos energia	18942	10988
Vasérc, pelletérc	15461	7607
Vaskohászati termékek	8886	8902
ebből: ferro-ötvözetek	3508	983
melegen hengerelt acél féltermék	341	3619
nagy szilárdságú acélhuzal	3932	1126
Napraforgómag	3817	
Ásványolaj, koks, bitumen	3282	
Réz hulladék	3306	4464
Fenyő-fűrészáru, rönk	3263	2596
Étkezési só	1900	1006
Légi jármű, egyéb	1720	
Gumibroncs	1349	774
Napraforgóolaj	1322	
Gázolaj	1101	3841
Nyers marhabőr	1023	1994
Melasz	290	1126
Textilipari termékek	580	1049
Hullámpala		913
Műanyagformázó gép		822
Szén	179	151
Növényvédő szer	643	

Forrás: Ipari és Kereskedelmi Minisztérium

3. tábla

Az ukrajnai magyar befektetések ágazati megoszlása

Ágazat	Befektetések (ezer USD)		
	1996	1995	1994
Belkereskedelem	6589,22	6218	5455
Gépgyártás és fémmegmunkálás	5334,57	1849	1735
Szénbányászat	3671,33	4144	20
Külkereskedelem	1586,50	279	204
Élelmiszeripar	1005,98	2478	2428
Közétkeztetés	856,36	768	768
Építőipar	755,89	483	466
Fa-, ffeldolgozó-, cellulóz-, és paplripa	701,20	701	654
Egyéb anyagi termelési tevékenység	486,71	387	345
Közlekedés	317,80	318	318
Termelő jellegű lakossági szolgáltatás	304,90	175	43
Könnyűipar	300,11	502	319
Általános kereskedelmi tevékenység	244,23	169	82
Tudomány és tudományos szolgáltatás	236,13	156	155
Távokzés	123,30	124	4
Gyógyszer- és orvosi-műszer-ipar	103,67	-	-
Építőanyag-ipar	91,70	87	87
Anyagi-műszaki ellátás	60,00	10	10
Színesfémkohászat	54,50	55	15
Erdőgazdálkodás	54,30	45	45
Vegyipar	52,09	52	52
Nyomdaipar	51,00	51	51
Vaskohászat	50,00	50	50
Mezőgazdaság	48,85	47	38
Idegenforgalom	-	1	1
Összesen	23 165,76	19 507	13 701

Forrás: Ipari és Kereskedelmi Minisztérium

NEMZETKÖZI TESTÖR BIZTONSÁGSZOLGÁLATI KFT.

- Rendészeti rendszerek tervezése
- Portaszolgálat
- Objektumőrzés
- Nagy kockázatú rendezvények biztosítása
- Oktatás

1062 Budapest, Lehel út 3/b. Levélcím: 1554 Budapest, Pf. 31.

Telefon/Fax: 120-1217, 120-1218, 129-9046, 129-9047

KÉRJE MAGAS SZÍNVONALÚ TEVÉKENYSÉGÜNKRŐL REFERENCIAANYAGUNKAT!